

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรให้มีการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในการพิจารณาและพิพากษาคดี และสอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประธานศาลฎีกาจึงออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ดังต่อไปนี้

การปล่อยชั่วคราว

ข้อ ๑ ในการพิจารณาคำร้องขอฝากขังและขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีค้ามนุษย์ ศาลพึงคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อพยานหลักฐานโดยรับฟังความเห็นของผู้เสียหายประกอบด้วย

การเยียวยาความเสียหาย

ข้อ ๒ ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ศาลพึงพิจารณาถึงความเสียหายในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่เป็นตัวเงิน เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่านายหน้า ค่ารักษาพยาบาล ค่าสูญเสียรายได้ และความเสียหายอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ความเสียหายทางด้านจิตใจ ความเสียหายจากการเสื่อมเสียชื่อเสียง ผลกระทบที่เกิดต่อการดำรงชีวิต การถูกละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยอาจพิจารณาจากบันทึกถ้อยคำหรือคำให้การของผู้เสียหาย รายงานข้อมูลประวัติ ผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหาย รวมถึงรายงานเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

ข้อ ๓ เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน หากพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏว่ามีการกระทำความผิดรุนแรง หน่วยงานกักขัง ทำร้ายร่างกายหรือกดขี่ข่มเหงโดยขาดมนุษยธรรมต่อผู้เสียหาย ศาลพึงกำหนดให้จำเลยต้องใช้ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษโดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด ฐานะทางการเงินของจำเลย ผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับจากการกระทำความผิดระยะเวลาในการกระทำความผิด โดยพิจารณาพฤติการณ์ของจำเลยแต่ละคน และพึงแสดงเหตุผลที่นำมาใช้ในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษจำเลยแต่ละคนไว้ในคำพิพากษาด้วย

การสืบพยานและการพิจารณาคดี

ข้อ ๔ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทุกขั้นตอน ศาลพึงพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายและบุคคลใกล้ชิดในทุกด้าน และเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายและบุคคลใกล้ชิดมีช่องทางในการสื่อสารถึงผลกระทบเช่นว่านั้น

ข้อ ๕ ในคดีที่ผู้เสียหายได้รับความกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ศาลพึงสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานคดีจัดทำข้อมูลประวัติ ผลกระทบหรือความเสียหายที่เกิดต่อร่างกายหรือจิตใจ และข้อวิตกกังวลหรือข้อคิดเห็นอย่างอื่นของผู้เสียหายเพื่อประโยชน์แห่งการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว การพิจารณาและพิพากษาคดี ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐

ข้อ ๖ เมื่อมีเหตุผลสมควรเกี่ยวกับความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และผลกระทบทางจิตใจของผู้เสียหาย และเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลพึงสั่งให้พิจารณาคดีเป็นการลับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗

ข้อ ๗ เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอสืบพยานก่อนฟ้องหรือก่อนวันนัดสืบพยานต่อศาล ศาลพึงสืบพยานทันทีโดยพิจารณาถึงเหตุเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๑ เป็นสำคัญ ไม่พึงยกคำร้องเพียงเพราะเหตุว่าพยานเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทย หรือเป็นผู้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือยังไม่เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร หรืออยู่ในสถานคุ้มครอง

ข้อ ๘ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเหตุจำเป็นเพื่อคุ้มครองพยานที่มีความเปราะบาง หรือที่มีความเกรงกลัวต่อจำเลย หรือหากพยานต้องเดินทางมาศาลจะมีความยากลำบากเกินควร การสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการสืบพยาน ศาลพึงอนุญาตให้พยานเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่น เช่น ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๙ ในกรณีที่พยานเป็นบุคคลที่มีความเปราะบาง หรือที่มีความเกรงกลัวต่อจำเลย ศาลพึงจัดให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจเข้าร่วมในการสืบพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม

กรณีที่ศาลจัดให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจเข้าร่วมในการสืบพยาน ควรจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่กับพยาน ณ สถานที่ที่พยานเบิกความด้วย

ข้อ ๑๐ ในการสืบพยานปากผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ศาลพึงใช้ระบบบันทึกภาพและเสียงที่สามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องตลอดการพิจารณาคดีในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการบันทึกคำเบิกความพยานในคดีอาญาโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพและเสียง พ.ศ. ๒๕๖๔

การเผยแพร่คำพิพากษา

ข้อ ๑๑ ในการเผยแพร่ไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีค้ามนุษย์คดีใด โดยบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่ความในคดีนั้น หากศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการป้องกันผลกระทบทางจิตใจและภัยอันตรายอื่นที่อาจเกิดแก่ผู้เสียหาย ศาลอาจห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้สามารถระบุตัวผู้เสียหายได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ปิยกุล บุญเพิ่ม

ประธานศาลฎีกา